

Megnyitó – gondolatok a tudomány és a művészet kapcsolatáról

Dr. Verő Balázs

Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft.

Egy kiemelkedő tehetségű magyar kislány rajzai nagy sikerrel szerepeltek egy Louvre-ban megrendezett tárlaton, ugyanott, ahol a legnagyobbak – például Monet, Manet vagy éppen Cezanne festményei – varázsolják el a látogatókat.

A tárlat kapcsán interjút készítettek a kislánnyal és a szüleivel. A riporter végül azt kérdezte a kislánnytól, mi szeretnél lenni, ha felnősz? A kislány őszintén – ahogy csak egy 6 éves, éppen most iskolába készülő gyerek tud válaszolni – úgy felelt: „természettudós”.

Ez a példa talán mindennél jobban bizonyítja, hogy a művészet és a tudomány az ember tudatának legmélyén nem elkülönült területeket, hanem – éppen ellenkezőleg – szoros egységet képez. A művészet és a tudomány viszonyát a tudósra és a művészre jellemző személyi jegyek összehasonlításával, tevékenységük jellegének és céljának, valamint a tevékenységük produktumának összevetésével értelmezhetjük.

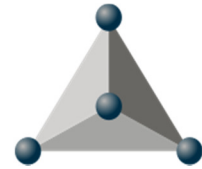
Ahhoz, hogy ezt megtehessük, egy viszonylag általános definíciót kell elfogadnunk kiindulási pontnak, és ez a definíció talán így szólhat: a tudomány és a művészet művelőinek tevékenységére a teremtő szándékú igyekezet, törekvés a jellemző, vagy másképpen megfogalmazva: minden alkotó célú emberi igyekezet.

Mindezek előrebocsátása után nem lehet véletlennek tekinteni, hogy a tudományok tartalmi elemeinek felsorolásakor nemcsak a szokásos tudományterületek – mint például a természettudományok és a műszaki tudományok – hanem önálló tudományterületként a művészet is szerepel [2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról; 2. § (2)].

A tudomány és a művészet kapcsolatát tehát a tudomány fogalmának definíciójából kiindulva lehet értelmezni. A tudomány a bennünket körülvevő világ megismerésére irányuló tevékenység és az ezen tevékenység során szerzett ismeretek összessége.

A művészet e definíció szerint a tudományok halmazának egy részhalmazát jelenti, és azt kell felismernünk, hogy ez a részhalmaz elkülönül-e vagy az egyes tudományterületek halmazának átfedésében jelenik-e meg. Ez utóbbi esetben azt is tisztáznunk kell, hogy az átfedés csak passzív együttlétet vagy megtermékenyítő, aktív kölcsönhatást jelent-e. Ha elfogadjuk az aktív kölcsönhatást, akkor ez azt jelenti, hogy a művészetek is hozzájárulnak a világ megismeréséhez. Ezt a következtetést számos, a kultúrtörténetből kiragadott példával szemléltethetjük.

Ez a gondolatsor visszavezet bennünket a klasszikus görög világban kikristályosodott és az újkor elejéig uralkodó szemlélethez, amely egyetlen egységbe foglalta a hét szabad művészetet. A septem artes liberales kifejezésben a liberales nem a mai politikai szóhasználatban szereplő „liberális” jelzőnek felel meg, hanem azt fejezi ki, hogy az ókori görög társadalomban csak azok a polgárok művelhették a tudományokat, akiknek az anyagi helyzete megengedte a tudományok minden ellenszolgáltatás nélküli szabad művelését.

A jubileumi konferenciához érkezve úgy gondoltuk, hogy az anyagtudományt művelő szakma közösség megérdemli, hogy ezt a konferenciát a mindennapok problémáitól kissé emelkedve éljük meg.

A X. Országos Anyagtudományi Konferenciát és Kiállítást abban a reményben nyitom meg és kívánok egyúttal alkotó szándékú igyekezetet, hogy a klasszikus görög kultúra eszméi újra teret hódítsanak, anyagi kötődés nélkül, a tudományok és a művészetek egymást megtermékenyítő hatását élvezve művelhessük az egységes anyagtudományt a hazai iparnak a nemzetközi élvonalhoz való felzárkóztatása érdekében.